

Datum
2026-03-27

Dariennr
2026/788
Er referens
KN2026/00535

Mottagare
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Yttrande över promemoria Tillfälliga undantag från fridlysningsbestämmelser vid omhändertagande av stormskadad skog

1 Författningsförslag

Skogsstyrelsens synpunkter på författningsförslagen framgår nedan av avsnitt 3, 3.1 och 3.2.

3 Tidsbegränsade undantag från förbuden i fridlysningsbestämmelserna för att ta om hand stormskadad skog

Mot bakgrund av avstyrkandet i avsnitt 3.2 nedan avstyrker Skogsstyrelsen delvis förslaget att skogsbruksåtgärder som utförs på produktiv skogsmark inte ska omfattas av artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser om åtgärderna behövs för att omhänderta stormskadad skog.

Om förslagen ändå genomförs tillstyrker Skogsstyrelsen att undantagen ska gälla inom de 26 kommuner som framgår av bilaga 3.

Skogsstyrelsen bedömer att det inte är fridlysningsbestämmelserna som begränsar möjligheten att omhänderta stormskadad skog i tid. Det som begränsar den möjligheten kan vara såväl vägtransporter, maskin- och personalkapacitet inom skogsbruket, som handläggningskapacitet inom myndigheterna.

Skogsstyrelsen instämmer i promemorians bedömning att undantagen bör begränsas till att gälla i produktiv skogsmark.

Förteckningen över kommuner i bilaga 3

Skogsstyrelsen har tidigare gjort bedömningen att de mest omfattande stormskadorna på skog finns i de kommuner som förtecknas i bilaga 3. En senare uppföljning har visat att 95 % av det stormskadade virket finns i Dalarnas och Gävleborgs län. De mindre stormdrabbade kommunerna kan dock omfattas av undantaget eftersom behovet avgörs i de enskilda fallen.

Förtydligande av begreppet ”om åtgärden behövs”

För att öka förutsebarheten samt underlätta tillämpningen av de föreslagna undantagen bör det förtydligas vad som avses med begreppet ”om åtgärden behövs” för att omhänderta skog som skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026.

Skogsstyrelsen bedömer att den lämpligaste nivån att utgå från vid bedömningen av vad som *behövs* för att omhänderta skog som skadats är att utgå från 10 § skogsvårdslagen (1979:429) och den så kallade 10 §-kurvan¹. Enligt 10 § skogsvårdslagen ska avverkning på produktiv skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Den innebär att bestånd där oskadade träd har ett lägre virkesförråd än det som anges i 10 §-kurvan inte skulle anses främja skogens utveckling och det skulle betraktas som att en föryngringsavverkning har skett.

En annan möjlig nivå i fråga om vad som *behövs* kan vara att utgå från Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2025:2) om förebyggande av växtskadegörare för skydd av skog. Enligt föreskrifterna ska rätt barrvirke av tall eller gran som överstiger 5 m³sk per hektar upparbetas eller göras otjänligt som yngelmaterial för vissa skadeinsekter. Av 2 kap. 4 § växtskyddsförordningen framgår dock att sådana föreskrifter inte får strida mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 eller 8 kap. miljöbalken (dvs. artskyddsförordningen).

Ytterligare en möjlig nivå kan vara att utgå från den så kallade 5 §-kurvan i skogsvårdslagstiftningen², vilken är den nivå där det stående virkesförrådet efter avverkning eller skada är så pass lågt att åtgärder för att få upp ny skog behöver vidtas i beståndet (det vill säga skyldigheten att anlägga ny skog inträder enligt skogsvårdslagstiftningen).

Det är Skogsstyrelsens bedömning att en nivå som motsvarar ett virkesförråd som understiger 10 §-kurvan skulle anses ha sådana behov av upparbetning som avses med begreppet ”om åtgärden behövs” i författningsförslaget. Virkesförrådsnivån som motsvarar 10 §-kurvan är dessutom vedertagen och allmänt känd, eftersom det motsvarar den nivå där det krävs en avverkningsanmälan enligt 14 § skogsvårdslagen. Att låta den nivån vara gällande i fråga om undantagets tillämplighet skulle förenkla tolkning och tillämpning både för myndigheter och skogsägare. Skogsstyrelsen föreslår därför att det redan av bestämmelsen framgår att undantaget gäller sådana skadade skogsbestånd vars virkesförråd efter upparbetning understiger den nivå som avses med att främja skogens utveckling som anges i 10 § skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsen redovisar i avsnitt 3.1 och 3.2 hur ett sådant förtydligande skulle kunna se ut i föreslagna 13 a och 13 b §§.

¹ I Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen återfinns den så kallade 10 §-kurvan, se 11 § första stycket 2 skogsvårdsförordningen (1993:1096) jämte bilaga 1 till Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen.

² Se 5 § skogsvårdslagen (1979:429), 2 och 3 §§ skogsvårdsförordningen (1993:1096) och Skogsstyrelsens allmänna råd till 5 § första stycket 1 skogsvårdslagen i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen.

Tillsyn över skogsbruksåtgärder

Skogsstyrelsen anser att det är otydligt när det gäller möjligheten att bedriva tillsyn utifrån de föreslagna undantagsbestämmelserna.

Skogsstyrelsen instämmer i det som beskrivs i avsnitt 3 på s. 15 i promemorian om att myndigheten inom ramen för sin tillsyn över skogsbruksåtgärder kan ställa krav på hänsyn enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och besluta om försiktighetsmått och hänsyn för att begränsa påverkan på fridlysta arter. Skogsstyrelsen bedömer även att myndigheten inom ramen för sin tillsyn kommer kunna pröva huruvida förutsättningarna för undantag i de två nya bestämmelserna är uppfyllda, såsom att åtgärden behövs för att omhänderta skog som har skadats på grund av stormen eller snöovädret.

Däremot anser Skogsstyrelsen att det är oklart om, och i så fall på vilket sätt, Skogsstyrelsen inom ramen för sin tillsyn eller via samrådsförfarandet i 12 kap. 6 § miljöbalken skulle kunna kontrollera att förutsättningarna är uppfyllda för undantag från de EU-baserade fridlysningsbestämmelserna (bland annat att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus eller tillfredsställande nivå). Prövningen av om förutsättningarna för dispens är uppfyllda är även något som i vanliga fall ankommer på länsstyrelsen, inte Skogsstyrelsen, i egenskap av dispensprövande myndighet enligt artskyddsförordningen. Skogsstyrelsens ansvar, i egenskap av tillsynsmyndighet, är att kontrollera att en skogsbruksåtgärd utförs i enlighet med en beviljad dispens.

3.1 Samtliga nationellt fridlysta arter undantas

Skogsstyrelsen varken tillstyrker eller avstyrker förslaget.

Skogsstyrelsen bedömer att det är möjligt att göra det föreslagna undantaget från de nationella fridlysningsbestämmelserna.

En ny tillfällig bestämmelse som skapar undantag från ordinarie lagstiftning skapar nya tillämpningssvårigheter och kräver ökad och tydlig information riktad till dem som berörs. Det finns dessutom stor sannolikhet att nya bestämmelser kommer att prövas rättsligt. Dessa faktorer bör också vägas in i bedömningen av nyttan med de föreslagna undantagen.

Förtydligande om vilka åtgärder som ska anses vara behövliga

Som framgår ovan under avsnitt 3 bedömer Skogsstyrelsen att det bör förtydligas vad som avses med begreppet ”om åtgärden behövs” för att omhänderta skog som skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026 och föreslagit att ett sådant förtydligande skulle kunna utgå från den så kallade 10 §-kurvan i skogsvårdslagstiftningen. Ett sådant tillägg skulle i förhållande till den föreslagna 13 a § kunna se ut enligt följande.

Promemorians förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)	Skogsstyrelsens förslag
---	--------------------------------

13 a § Trots förbuden i 6, 8 och 9 §§ får en skogsbruksåtgärd utföras på produktiv skogsmark inom de kommuner som anger i bilaga 3, om åtgärden behövs för att omhänderta skog som har skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026.	13 a § Trots förbuden i 6, 8 och 9 §§ får en skogsbruksåtgärd utföras på produktiv skogsmark inom de kommuner som anger i bilaga 3, om åtgärden behövs för att omhänderta skog som har skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026. <i>Vilken åtgärd som anses vara behövlig enligt första stycket ska bedömas utifrån 10 § skogsvårdslagen (1979:429) och 11 § första stycket 2 skogsvårdsförordningen (1993:1096).</i>
--	--

3.2 Merparten av arter med EU-baserad fridlysning undantas

I första hand avstyrker Skogsstyrelsen förslaget.

För det fall regeringen ändå avser genomföra förslaget lämnar Skogsstyrelsen följande synpunkter. Förteckningen över arter som avses i 13 b §, bilaga 4, bör justeras. Det bör även införas ett förtydligande i den föreslagna 13 b § om vilka åtgärder som ska anses vara behövliga.

Skogsstyrelsen delar inte utredningens syn på att det föreslagna undantaget är förenligt med EU-rättens bestämmelser om artskydd. Förslaget är, såsom Skogsstyrelsen uppfattar det, utformat som ett generellt undantag och något sådant finns det enligt Skogsstyrelsens bedömning inte utrymme för i naturvårdsdirektiven. Skogsstyrelsen är även tveksam till att myndigheten genom tillsyn enligt 12 kap. 6 § miljöbalken skulle kunna kontrollera att förutsättningarna för undantag från de EU-baserade fridlysningsbestämmelserna är uppfyllda (se mer i avsnitt 3).

Angående justering av förteckningen över arter som avses i 13 b §, bilaga 4

För det fall förslaget genomförs bedömer Skogsstyrelsen att förteckningen över arter som avses i 13 b § behöver justeras. Företrädesvis bör det göras i form av en beställning med tydliga kriterier till SLU Artdatabanken. Detta bland annat för att undvika att listan innehåller arter som inte återfinns inom stormområdet, som exempelvis de listade fladdermusarterna och brun glada. Listan bör även uppdateras efter den nya rödlistan som publicerades den 24 mars 2026. Exempelvis har flera ugglearter fått en ändrad rödlistestatus.

Skogsstyrelsen anser att bilaga 4 åtminstone bör kompletteras med de fladdermusarter som finns i området samt några fågelarter som har små populationer, till exempel pilgrimsfalk, havsörn och kungsörn.

Förtydligande om vilka åtgärder som ska anses vara behövliga

För det fall förslaget genomförs bedömer Skogsstyrelsen att det bör förtydligas vad som avses med begreppet ”om åtgärden behövs” för att omhänderta skog som skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026. Skogsstyrelsen har ovan under avsnitt 3 föreslagit att ett sådant förtydligande skulle kunna utgå från den så kallade 10 §-kurvan i skogsvårdslagstiftningen. Ett sådant tillägg skulle i förhållande till den föreslagna 13 b § kunna se ut enligt följande.

Promemorians förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)	Skogsstyrelsens förslag
13 b § Trots förbuden i 4, 4 a och 7 §§ får en skogsbruksåtgärd utföras på produktiv skogsmark inom de kommuner som anges i bilaga 3, om åtgärden 1. behövs för att omhänderta skog som har skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026, och 2. har anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och får påbörjas enligt samma paragraf. Första stycket gäller inte i fråga om de arter som anges i bilaga 4.	13 b § Trots förbuden i 4, 4 a och 7 §§ får en skogsbruksåtgärd utföras på produktiv skogsmark inom de kommuner som anges i bilaga 3, om åtgärden 1. behövs för att omhänderta skog som har skadats till följd av en storm eller ett kraftigt snöfall i december 2025 eller januari 2026, och 2. har anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och får påbörjas enligt samma paragraf. Första stycket gäller inte i fråga om de arter som anges i bilaga 4. <i>Vilken åtgärd som anses vara behövlig enligt första stycket ska bedömas utifrån 10 § skogsvårdslagen (1979:429) och 11 § första stycket 2 skogsvårdsförordningen (1993:1096).</i>

Särskilt om tillsynen

Som Skogsstyrelsen redogjort för under avsnitt 3 ovan i detta yttrande ställer sig Skogsstyrelsen frågande till vad myndigheten kan pröva inom ramen för sin tillsyn utifrån den föreslagna 13 b §.

4 Ikraftträdandebestämmelser

Skogsstyrelsen instämmer i att förslagen, om de ska genomföras, bör träda i kraft så fort som möjligt.

5 Konsekvensutredning

Skogsstyrelsen vill komplettera konsekvensutredningen med några aspekter.

En möjlig konsekvens av undantagen för de EU-baserade fridlysningsbestämmelserna är att EU-kommissionen skulle kunna inleda ett överträdelseärende mot Sverige.

Nya regler innebär tillämpningssvårigheter och tillkommande behov av information från Skogsstyrelsens och andra myndigheters sida. Att informera och vägleda om nya regler tar tid och resurser från myndighetens ordinarie verksamhet, som när det gäller tillsyn över skogsbruksåtgärder redan är hårt ansträngd.

Om beslutet

I detta ärende har generaldirektör Staffan Norin beslutat och senior rådgivare Tove Thomasson varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Andrea Airosto, verksjurist Anna Fridh och tillsynsspecialist Joel Reisek deltagit.

Ärendet har handlagts digitalt och detta yttrande saknar därför namnunderskrifter.